

2
5
-
3
-
2
0
2
2
2

1
0
6
5
0
/
0
0
0
0
1
4
6
6
0

2024-03-03 10:00:00

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 088 118 86 71
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij

██████████
Telefoon 038 499 ██████████
██████████@overijssel.nl

Datum 15.03.2022
Kenmerk 2022/0049450

Onderwerp: Actualisatiebrief RES maart 2022

Toezending aan Provinciale Staten met oogmerk:
 ter informatie
 anders, en wel:

Bijlage:
- Afschrift van brief aan gemeenten over provinciale rol in windambities

Wij hebben met u afgesproken u regelmatig te informeren over de stand van zaken van de Regionale Energiestrategieën (RES) voor de regio's West-Overijssel en Twente en onze inzet in de RES. U heeft hierover op 24 november 2020 ([kenmerk 2020/0325911](#)); 2 februari 2021 ([kenmerk 2021/9017411](#)); en 9 maart 2021 ([kenmerk 2021/0058849](#)) brieven ontvangen.

U heeft ingestemd met beide RESsen op 30 juni 2021 ([PS 2021/0135350](#)). Met deze brief informeren wij u over de afdoening van de moties, de toegezegde monitoring, de stand van zaken aanpassing Omgevingsbeleid en standpunt over onze rolneming en onze rol bij Lokale Energie Initiatieven.

Onze inzet in de RES vloeit voort uit de afspraken in het Coalitieakkoord 'Samen bouwen aan Overijssel'. Daarin hebben wij ons verbonden aan de landelijke beleidsdoelen op het gebied van klimaatbeleid en energietransitie. Wij nemen daarin onze verantwoordelijkheid en zijn een betrouwbare partner. Dat doen we onder andere via onze inhoudelijk inzet bij de vier hoekpunten van het afwegingsvierkant. Als een van de partners binnen de RES samenwerking hebben we ons verder ingezet voor gedeeld eigenaarschap, volgens de afspraken in de Startnotities voor RES West-Overijssel en RES Twente.

De beide RES-regio's hebben een stevige ambitie neergezet. Voor beide regio's is medio 2021 de RES 1.0 vastgesteld. Die ambitie is van onderop opgebouwd, van de lokale plannen en ambities van gemeenten. Opgeteld komt het totale bod van RES West-Overijssel op 1,8 TWh. Het bod van RES Twente telt op tot 1,5 TWh. Elke gemeente is verantwoordelijk voor zowel haar eigen deel van het bod, als voor het totaal van de regio. Als provincie zijn we als partner in beide RESsen verantwoordelijk voor het totaal bod van beide regio's, wat optelt tot een provinciale ambitie van 3,3 TWh.

Onze inzet in RES 1.0 is een totale ambitie van 3,3 TWh met een aantal procesafspraken

1. Nakomen van de afspraken uit de startnotities van beide RES-regio's, dus regionaal afstemmen van de afweging over de vier hoekpunten van het afwegingsvierkant;

Datum verzending

23 MAART 2022

2. Helderheid over hoe inhoudelijke inbreng door de provincie op de vier hoekpunten en dan vooral op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en kostenefficiëntie, in het bijzonder de energiemix, wordt verwerkt;
3. Zorgen dat afspraken zo worden vastgelegd, dat de duurzame opwek ook daadwerkelijk in 2030 gerealiseerd kan zijn. Wat niet al in RES 1.0 staat, moet hiervoor wel afgerond zijn in RES 2.0.

In de processen van de RES-regio's merken we dat er voor regionale afstemming voor ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke kostenefficiëntie de vraag aan de orde komt om de rol van sturingskracht van de provincie in te zetten. Uitgangspunt is dat wij ons samen verantwoordelijk voelen voor het realiseren van de ambitie en afspraken binnen de RES. Daarom zijn we bezig om tot een meer (sub)regionale uitwerking van de RES te komen. Ook denken we na over onze rol in het proces om de gezamenlijke ambities waar te maken.

In de RES-regio's zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Het bod van beide RES-regio's voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 bedraagt 3,3 TWh, waarbij we streven naar een verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon.
- Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden hebben we vastgelegd of leggen we uiterlijk bestuurlijk vast bij de RES 2.0, zodat we een goede verdeling naar HSMS-stations (hoogspannings en middenspannings stations) kunnen creëren. De zoek- en/of uitsluitingsgebieden kunnen bijdragen aan de concrete invulling van de ambities uit RES 1.0.
- Op lokaal en (sub)regionaal niveau gaan we de ruimtelijke potentie in de regio verder uitwerken op basis van de ontwerpprincipes uit de concept-RES. Bij de RES 2.0 maken we de balans op.
- De maatschappelijke kosten van het netwerk gaan we beperken door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten.
- Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken streven we naar een gebiedsgerichte en grens ontkenkende aanpak.
- We stellen ons ten doel om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.

Het afwegingsvierkant is nog steeds uitgangspunt van de RES, maar de hoekpunten hebben een andere naam gekregen

In de actualisatie brieven hebben wij u geïnformeerd over onze inzet op de vier hoekpunten van het afwegingsvierkant. Deze staan centraal bij de totstandkoming en uitvoering van de RES. Dit zijn de bijdrage aan energietransitie, ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke kostenefficiëntie, en maatschappelijke acceptatie. Inmiddels is landelijk via het landelijke programma, de NPRES, besloten deze hoekpunten een passender naam te geven, respectievelijk: CO₂ doelstelling 2030, leefomgeving, maatschappelijke betrokkenheid en Energiesysteem. Wij zullen vanaf nu voor de eenduidigheid deze termen gebruiken. Wij geven de stand van zaken van het RES-proces weer aan de hand van deze afwegingshoekpunten.

1. Bijdrage aan de CO₂ doelstelling 2030

Op 30 juni 2021 heeft u de RES 1.0 vastgesteld ([kenmerk 2021/1103404](#)). In West-Overijssel is de ambitie vastgesteld om 1,8 TWh hernieuwbare elektriciteit op land op te wekken, en in Twente 1,5 TWh. Opgeteld komt daarmee de ambitie op 3,3 TWh aan duurzame opwek van elektriciteit van wind en zon. Het gaat hierbij om windenergie op land en om zon-PV-systemen die groter zijn dan 15 kW. Daarmee dragen we bij aan de doelstelling uit het klimaatakkoord om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te verminderen vergeleken met 1990. Het nieuwe kabinet heeft de doelstelling verhoogd tot 55%. Dit moet nog worden verwerkt in een nieuw klimaatakkoord. Er zijn geen aanwijzingen in het coalitieakkoord dat de RES-doelstelling worden verhoogd (nu 35 TWh voor Nederland als geheel).

2. Leefomgeving

De Energietransitie heeft invloed op de ruimte. Voor het aspect ruimtelijke kwaliteit draagt de provincie een regionale verantwoordelijkheid. Wij faciliteren gemeenten en initiatiefnemers door het stellen van kaders en voorkeuren. In 2020 hebben wij de handreiking [zonnevelden](#) vastgesteld. Deze notitie geeft de voorkeursvolgorde aan bij de verdeling van de opwekopgave voor zonne-energie (zonneladder) en vormt een hulpmiddel voor initiatiefnemers, omwonenden en gemeenten bij het ontwerp van een kwalitatief goed zonneveld.

Wij werken nu een handreiking [windmolens](#) uit. Daarnaast verlenen we medewerking aan de RES-ambitie door de winduitsluitingsgebieden te herijken, zodat deze kunnen worden meegenomen in de zoekgebieden ([kenmerk 2020/1104733](#)). Deze herijking is urgent gezien vragen van potentiële initiatiefnemers naar de mogelijkheden om windenergie te kunnen realiseren in de huidige uitsluitingsgebieden. Deze initiatieven treden we welwillend tegemoet en om hen duidelijkheid te kunnen

gemeenteraadsverkiezingen. We denken samen met de RES-regio's mee over de ondersteuning en faciliteren van de voortzetting van deze groepen.

Op verzoek van gemeenten leveren wij een gebiedsregisseur en procesondersteuner

De provincie ondersteunt ook bij de totstandkoming van energiegebieden, waarbinnen sprake is van een bovenregionale en meervoudige opgave. Binnen deze gebieden neemt de provincie een rol als gebiedsregisseur. In 2020 zijn twee energiegebieden aangewezen waar een grote verduurzamingsambitie op het gebied van energie georganiseerd wordt in samenwerking tussen gemeenten, provincie, netbeheerders en andere partijen – en waar wij als gebiedsregisseur bij betrokken zijn. Dit betreft Almelo, Twenterand, Tubbergen (ATT) en Zwolle, Staphorst, Dalfsen, Zwartewaterland (ZSDZ). Daarnaast kunnen we coördineren bij gemeentegrensoverschrijdende projecten. Indien bijvoorbeeld een energieontwikkeling langs snelwegen wordt gerealiseerd en daarmee gemeentegrenzen overschrijdt, kan het zijn dat gemeenten niet gelijktijdig aangepaste omgevingsvisies of omgevingsplannen gereed hebben. Wij kunnen in dit geval op verzoek van de betreffende gemeente het project ondersteunen of coördineren. Zo dragen we bij aan clustering en koppelkansen.

We stellen extra procesondersteunende tools en menskracht beschikbaar voor gemeenten

Mede gezien de wens van PS om het aanbod van tools en menskracht goed aan te laten sluiten bij de behoefte van gemeenten ([motie extra procesondersteunende tools](#)) is in beide regio's een behoeftepeiling uitgevoerd. De behoefte ligt deels bij expertise en ook voor een groot deel bij capaciteitsuitbreiding (in de vorm van procesbegeleiders gebiedsparticipatie en communicatieadviseurs). We proberen aan deze behoefte tegemoet te komen door capaciteit van 10 energietrainees per 1 maart 2022 beschikbaar te stellen. Het ligt echter niet voor de hand dat de provincie een structurele oplossing voor gemeentelijke capaciteitstekorten biedt, omdat het Rijk verantwoordelijk is voor de uitvoeringskosten van het Klimaatakkoord.

We ondersteunen Lokale Energie Initiatieven (LEI's) met kennis en financiële middelen om concrete energieprojecten te realiseren

Op die manier dragen we bij aan het streven van de RES naar 50% lokaal eigendom. Zo is er een [subsidieregeling](#) beschikbaar voor de idee- en ontwerpfasen. Voor de voorbereiding van de uitvoering is een [ontwikkelingsfaciliteit](#) ingesteld binnen het Energiefonds Overijssel. Bovendien zetten we in op het vergroten van het kennisniveau van LEI's in samenwerking met Natuur en Milieu Overijssel. Dat doen we door de [inzet van coaches, een expertpool, een kennisbank en de organisatie van bijeenkomsten](#). Op dit moment zijn er 110 LEI's actief in Overijssel, waarvan 63 in West-Overijssel en 47 in Twente. Een overzicht is te vinden op de [website](#) van Lokale Energie Overijssel. Uit een [evaluatie](#) van Lokale Energie Overijssel blijkt dat LEI's er tegenaanlopen dat de RESsen 1.0 weinig concreet zijn als het gaat om zoekgebieden en doelstellingen. De herijking van winduitsluitingsgebieden en het uitwerken van de energiestrategie in onze omgevingsvisie en verordening dragen bij aan de concretisering van de zoekgebieden.

We nemen de aanbevelingen van de Rekenkamer Oost Nederland over onze rol bij het windpark De Veenwieken mee in onze nadere beschouwing van onze rolname

Bij (sub)regionale samenwerking zorgen wij ervoor dat de betrokkenheid van de provincie duidelijker zichtbaar is in het gebied. Uiteraard in goed overleg met de betrokken gemeente(n). Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan een vast 'trempunt' nabij omwonenden. Ook zullen wij meer aandacht geven aan de onderlinge relatie tussen de diverse betrokken partijen in het gebied. Om teleurstellingen in het proces te voorkomen is het daarbij van belang vooraf duidelijkheid te geven over de verschillende rollen en wat de wederzijdse verwachtingen zijn.

4. Energiesysteem

Eerder hebben wij u geïnformeerd over het verband tussen de kosten en de verhouding wind- en zonenergie ([kenmerk 2020/0325911](#)). Het bod van beide RES-regio's om de ambitie te behalen bestaat op dit moment uit 40% wind en 60% zon. Om te komen tot een betaalbare bijdrage aan het klimaatakkoord streven de RES-partners naar een verhouding 60% wind en 40% zon. Wij dragen hier op twee manieren aan bij. Om de ontwikkeling van windenergie in grote clusters te ondersteunen, levert NEO expertise en menskracht om als gebiedsregisseur of procesondersteuner op te treden in energiegebieden. Daarnaast sporen en spreken wij gemeenten in RES-verband aan om invulling te geven aan de gemaakte afspraken uit de RES 1.0 rond de verhouding zon/wind. Vanuit onze aandeelhoudersrol sturen wij aan op voldoende investeringen in de capaciteit van het elektriciteitsnet via onze deelneming in Enexis, en maken dit mogelijk met een [lening](#).

gemeenten. Voor RES-projecten van provinciaal belang biedt de Omgevingswet de mogelijkheid voor het nemen van een projectbesluit door de provincie. Om het bestuurlijk overleg goed te kunnen voeren of besluiten tijdig voor te bereiden stellen wij een programma vast. Het programma bevat de uitwerking van het strategisch beleid en gaat in beginsel niet over het formuleren van strategisch beleid, zoals de omgevingsvisie. Het programma richt zich op het behalen van resultaat, geeft de kaders weer en kan een leidraad zijn voor een individuele casus. Het programma is een instrument om de provinciale rollen nader uit te werken, zoals:

- De hoeveelheid van energieopwekking waarbij de zoekgebieden en uitsluitingsgebieden voor grootschalige opwek (clusters) beschouwd worden in samenhang met de ruimteclaims die nodig zijn voor andere opgaven;
- De ruimtelijke inpassingsprincipes;
- De ingrepen aan de infrastructuur die nodig zijn om energie doelmatig en met de nodige zekerheid te kunnen vervoeren (REIS);
- De wijze waarop de provincie de RES-projecten ondersteunt in het realiseren, mogelijk maakt en welke maatregelen hiervoor nodig zijn;
- Het inzetten van grondbeleid om de realisatie van de ambities van de RES te bespoedigen.

Beslismomenten voor Provinciale Staten op weg naar RES 2.0

Q4 2022	Urgente opgaven, waaronder de kaders van de RES opgenomen in Omgevingsvisie
Q4 2022	Omgevingsverordening met zonneladder en windladder
Q4 2022	Programma met de RES ambities ter kennisneming naar PS
Q1 2023	RES 2.0

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

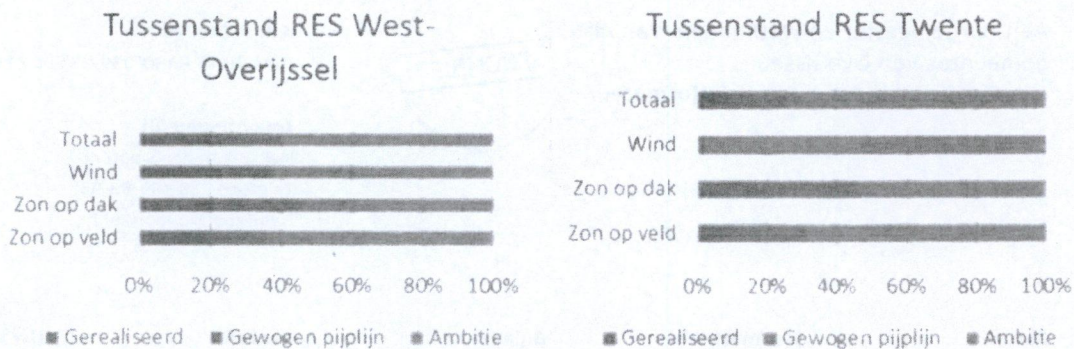

A.P. Heidema

secretaris,

N. Versteeg

De urgentie is hoog

Met het IPCC rapport herbevestigt de internationale wetenschap het belang van het versnellen van de CO₂-reductie. Hierbij past de ambitie van EU van 55% CO₂-reductie in 2030 en de verhoogde ambitie van het kabinet. De huidige geopolitieke situatie versterkt het belang van duurzame opwek. Wij hechten vanuit die context des te meer aan de realisatie van de afgesproken ambitie in de RES.

Wij stellen kaders en ondersteunen in de uitvoering

De uitgangspunten van de RES nemen we conform afspraak op in onze Omgevingsvisie. de kaders voor wind en zon zetten we in de Omgevingsverordening. De energietransitie heeft invloed op de ruimtelijke kwaliteit, hiervoor dragen we een regionale verantwoordelijkheid. Door het stellen van kaders faciliteren wij gemeenten en initiatiefnemers.

In onze Omgevingsvisie is de energietransitie een urgente opgave

Wij stellen Provinciale Staten voor om in de nieuwe Omgevingsvisie de ambitie van 3,3 TWh, de ontwerpprincipes voor grootschalige energieclusters en de verdeling van 60% wind en 40% zon, vast te leggen. In de Omgevingseffect rapportage (OER) maken we een uitgebreide analyse van de energieopgave. In het najaar van 2022 besluiten Provinciale Staten hierover.

We zetten de kaders voor zon en wind in de Omgevingsverordening

In 2020 hebben wij de handreiking zonnenvelden vastgesteld en in 2021 ook voor wind, op basis van het bestaande beleid. Wij werken momenteel een aangepaste handreiking windmolens uit. Hierin herijken we winduitsluitingsgebieden. Kansrijke gebieden voor grootschalige opwek (clusters) voor wind leggen we vast in de Omgevingsverordening. Dit doen we – vanuit onze provinciale ruimtelijke verantwoordelijkheid en als bevoegd bestuursorgaan voor grootschalige windprojecten – om het kader voor de RES 2.0 te bepalen. Deze herijking is urgent gezien vragen van potentiële initiatiefnemers naar de mogelijkheden om windenergie te kunnen realiseren in en buiten de huidige uitsluitingsgebieden. Wij sluiten hier waar mogelijk aan op de bekende zoekgebieden uit de RES 1.0 en gebieden waar op weg naar RES 2.0 verkenningen lopen.

Wij ondersteunen gemeenten en lokale initiatieven in de uitvoering

Als provincie blijven wij u onverkort ondersteunen bij het realiseren van de gezamenlijke doelen uit de RES 1.0. Zoals door het ondersteunen van lokale energiecoöperaties, met kennis, geld en organisatiekracht. Daartoe hebben wij 'energiewerkplaatsen' ingericht in West-Overijssel en Twente, waar we kennis ontwikkelen en delen. Financiering voor bijvoorbeeld lokale initiatieven is beschikbaar via provinciale subsidies en via het Energiefonds Overijssel (EFO). We helpen partners bij het organiseren van de uitvoering voor bovenlokale meervoudige opgaven zoals de ontwikkeling van decentrale energiesystemen. Waar nodig nemen we daar de regie. Ook ondersteunen wij bij participatie door een routekaart participatie en webinars. De gebiedsgerichte participatie die in beide RES-regio's is afgesproken zorgt ervoor dat ook in de komende fase van planvorming inwoners nauw betrokken worden.

